

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Transfostraat

Zwevegem, West-Vlaanderen

2025G151

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	9
1.2.1 Landschappelijk kader	9
1.2.2 Historisch kader	14
1.2.3 Archeologisch kader	20
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	27
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant omgevinsaanleg aan de Transfostraat in Zwevegem. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 11 924 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt 2420 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als gebied voor stedelijke uitbreiding. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

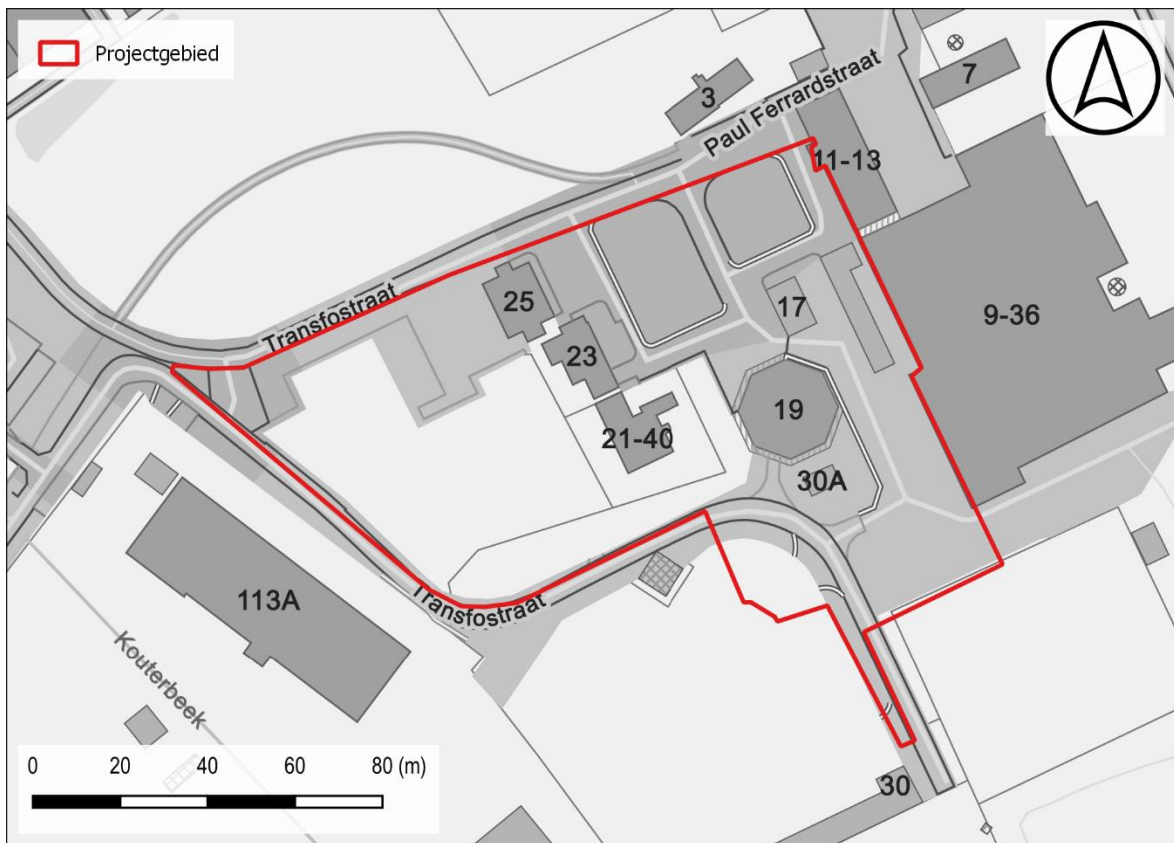
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureau studie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

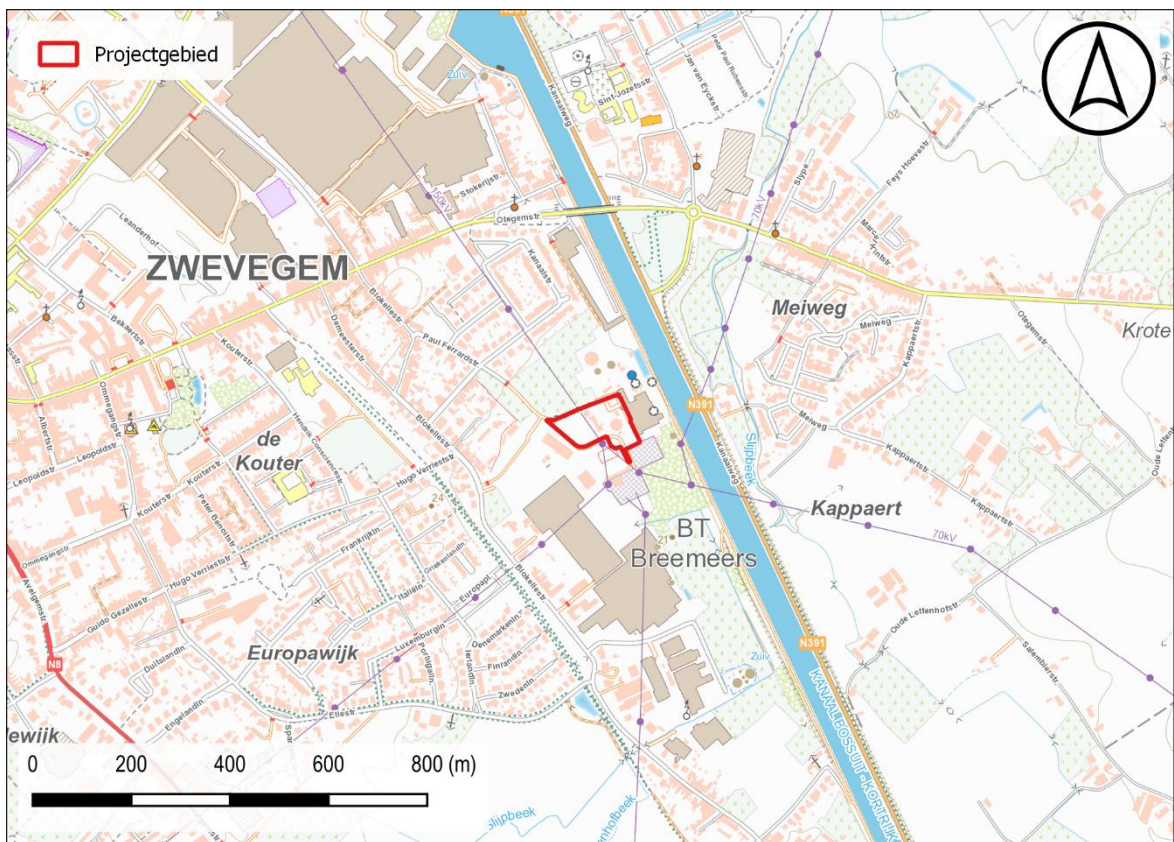
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025G151	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 78260	Y ₁ : 167283
	X ₂ : 78529	Y ₂ : 167475
KADASTER	Zwevegem, Afdeling 1, Sectie B, n's: Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Zwevegem, in de provincie West-Vlaanderen. Het terrein maakt deel uit van een voormalige elektriciteitscentrale uit 1913 die beschermd is als monument. Het terrein grenst ten noorden aan de Paul Ferrardstraat en ten westen/zuiden aan de Transfostraat. De dorpskern van Zwevegem situeert zich op ca. 1,3 km ten noordwesten.

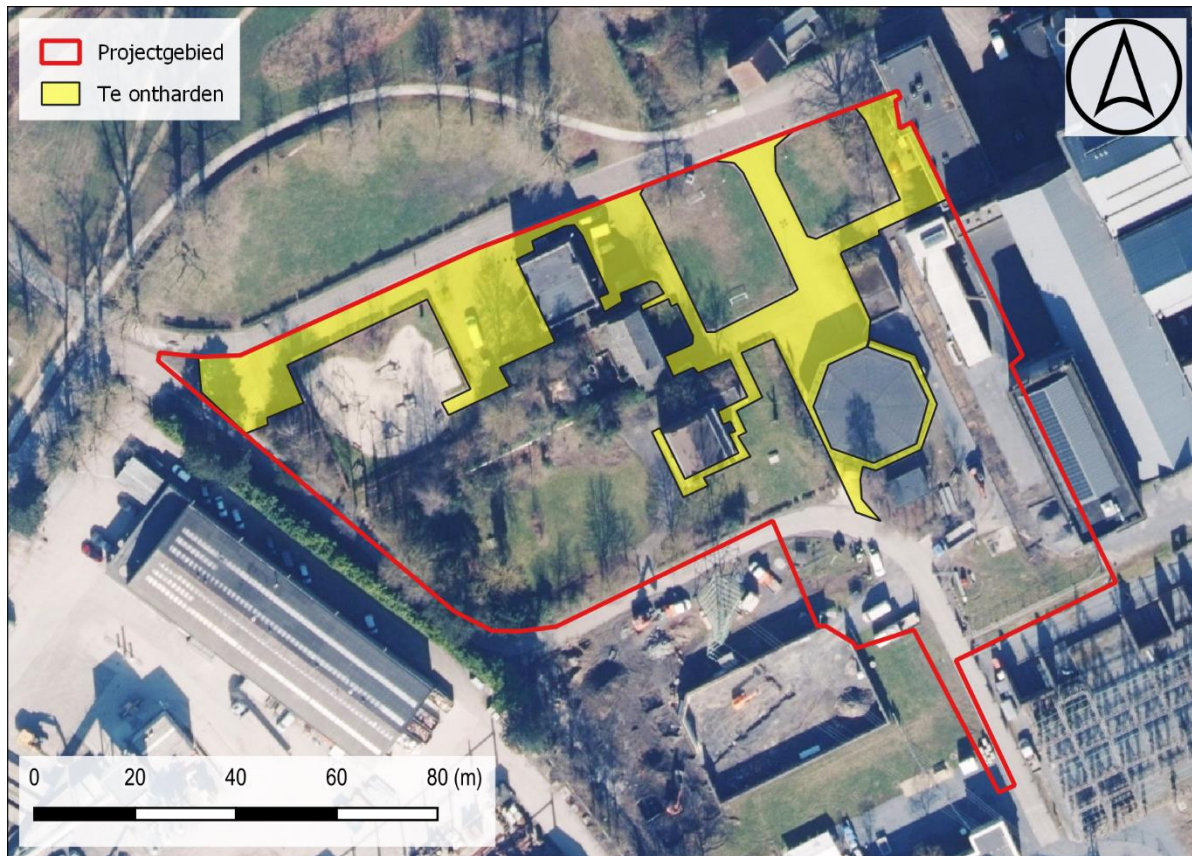
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

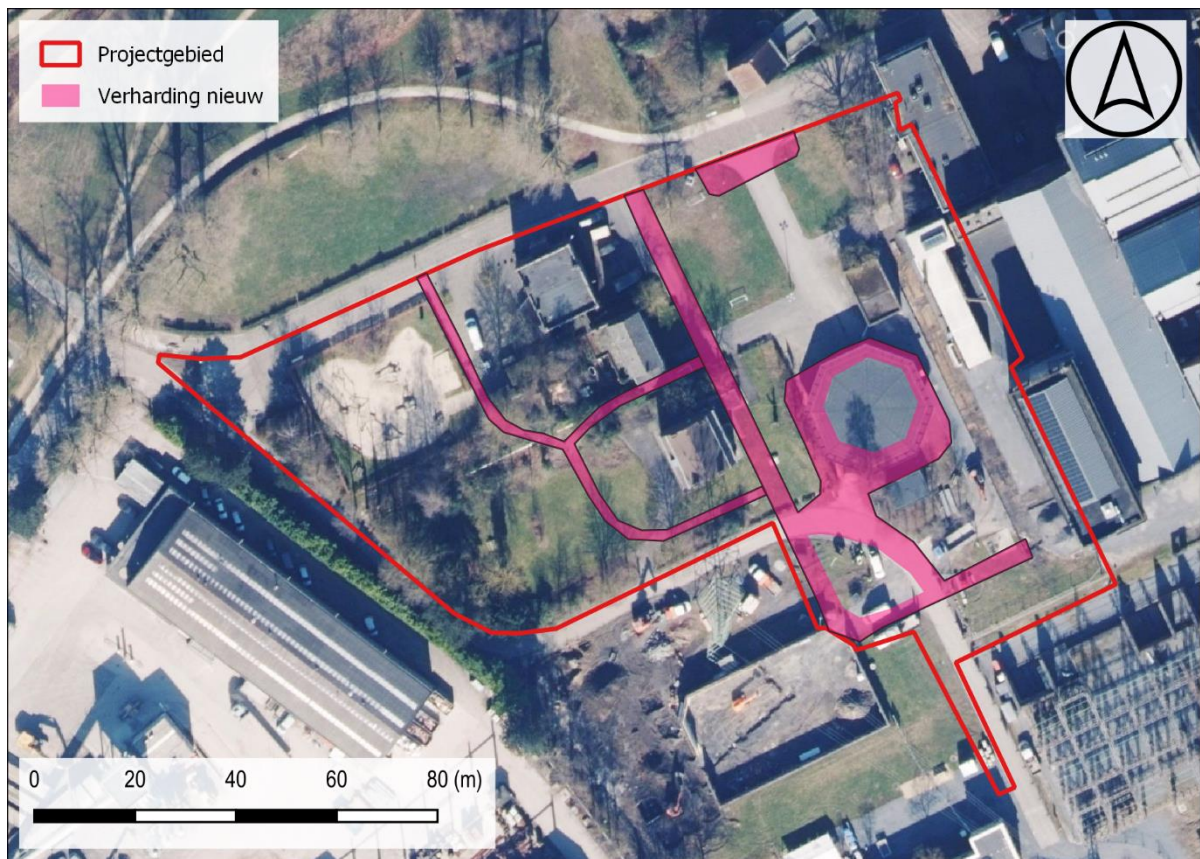
De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 11 924 m².

In eerste instantie zal een deel van de site onthard worden. Over een oppervlakte van ca. 2420 m² zal de bestaande verharding uitgebroken worden.

Na deze uitbraakwerken zal er over een oppervlakte van ca. 1550 m² nieuwe verharding aangelegd worden. Voor deze nieuwe verharding dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

Figuur 4: Te ontharden zones weergegeven op de meest recente luchtopnames (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Nieuwe verharding weergegeven op de meest recente luchtopnames (Bron: Geopunt).

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Landschappelijk situeert het plangebied zich in de zandleem- en leemstreek.

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de overgang tussen een uitloper van de Vlaamse Ardennen in het westen en de vallei van de Lettenhofbeek/Slijpbeek in het oosten. Verder ten noorden van het plangebied situeert zich de paleovallei van de Leie en de Gaverbeek die beiden zuidelijke uitlopers zijn van de Vlaamse Vallei.

De afwatering in de omgeving van het projectgebied gebeurt in essentie vanaf de heuvelrug, richting het alluvium. Het projectgebied situeert zich ca. 50m ten westen van het Kanaal Bossuit-Kortrijk. Daarnaast stroomt de Kouterbeek zowel 50m in noordelijke richting en 150m in westelijke richting. Dit landschappelijk kader, langs de rand van hoger gelegen terrein, geflankeerd door enkele beekvalleien, moet een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio.

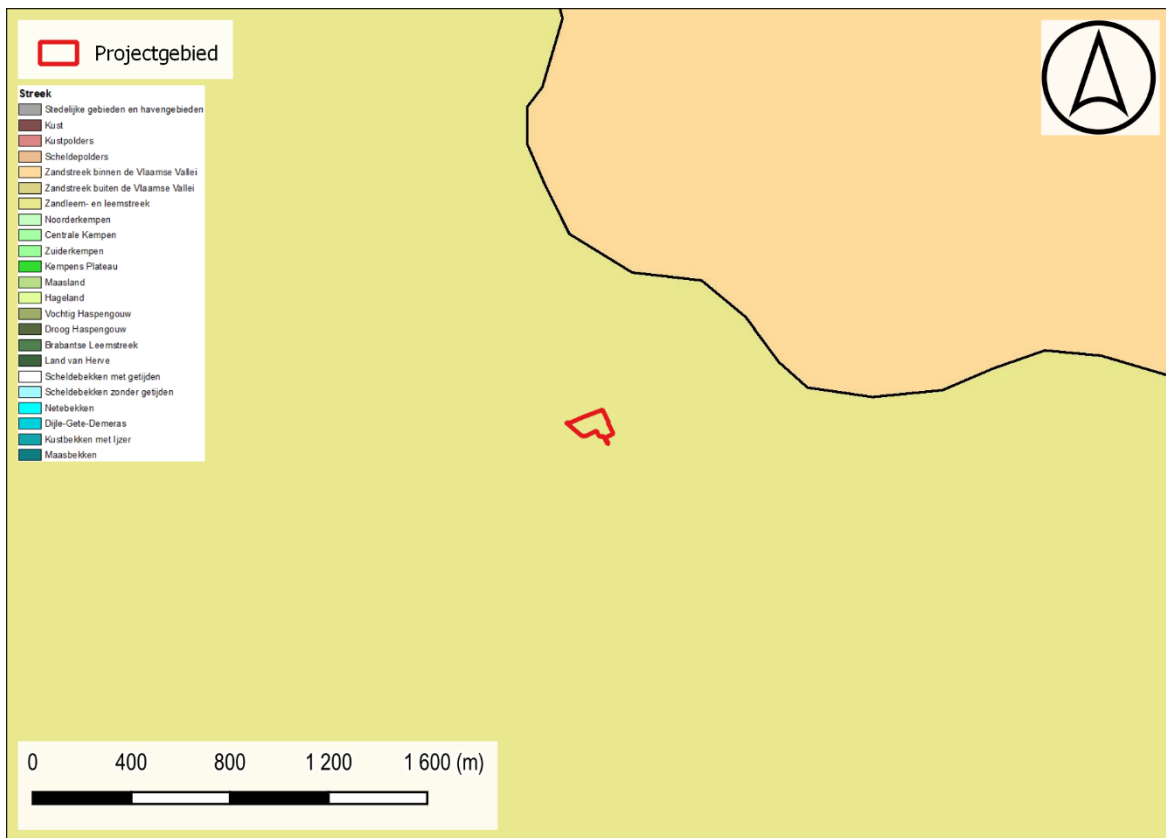
Binnen de projectgrenzen zijn duidelijk sporen van maaiveldwijzigingen waar te nemen, die allicht het gevolg zijn van de inrichting van een elektriciteitscentrale begin 20^e eeuw. Het terrein situeert zich op een hoogteligging van ca. 22.0 tot 24.0 + m TAW.

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingssmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingssmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

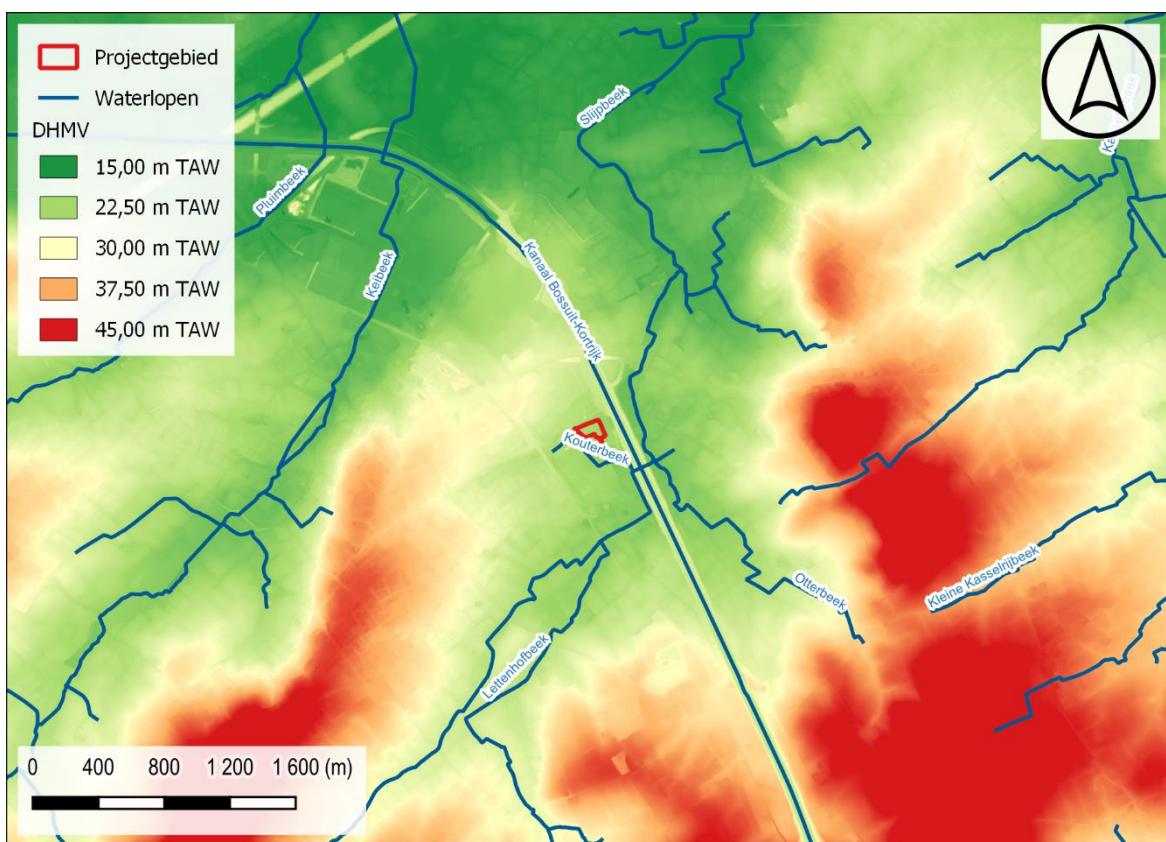
Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

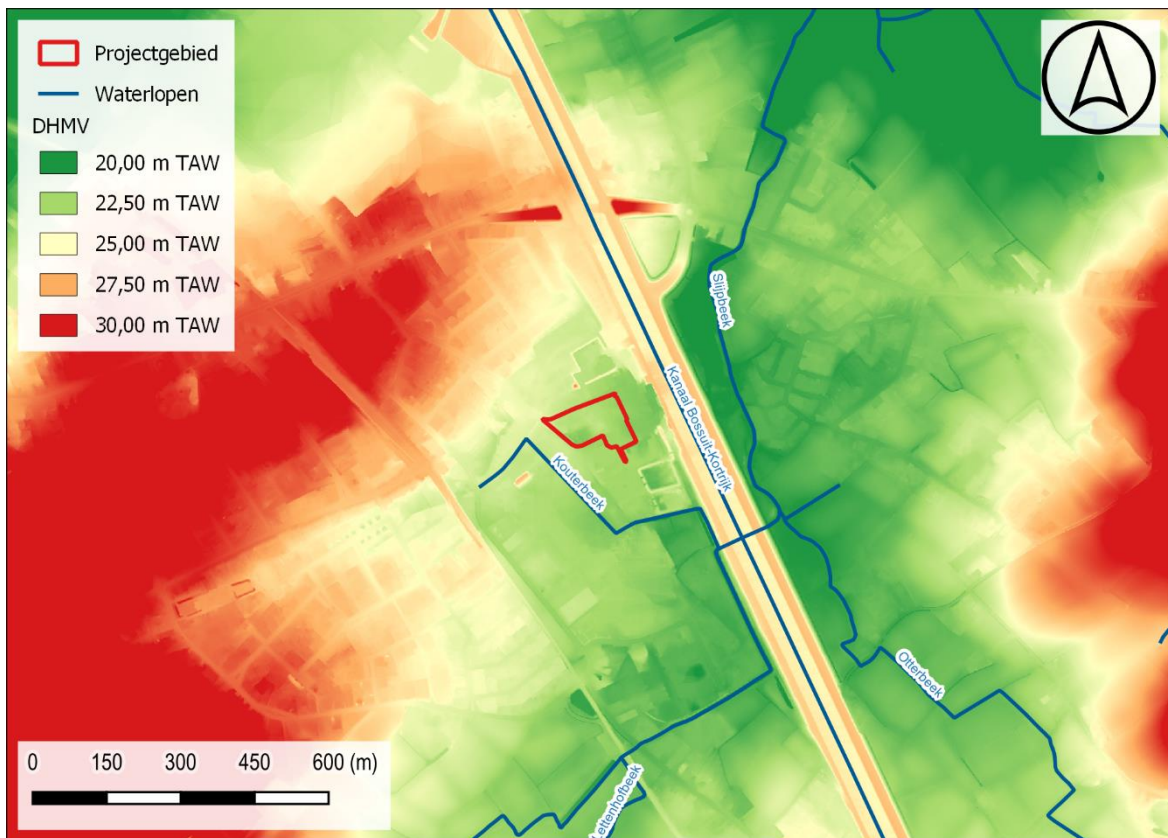
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

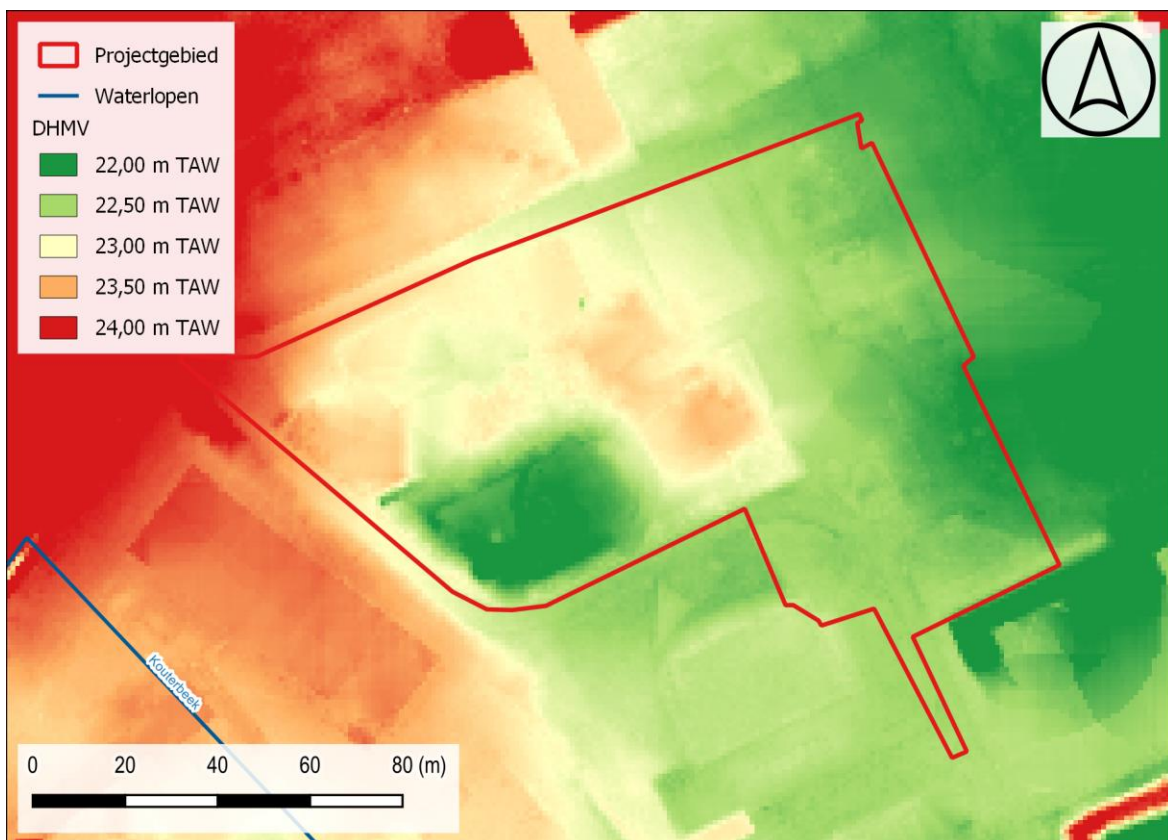
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

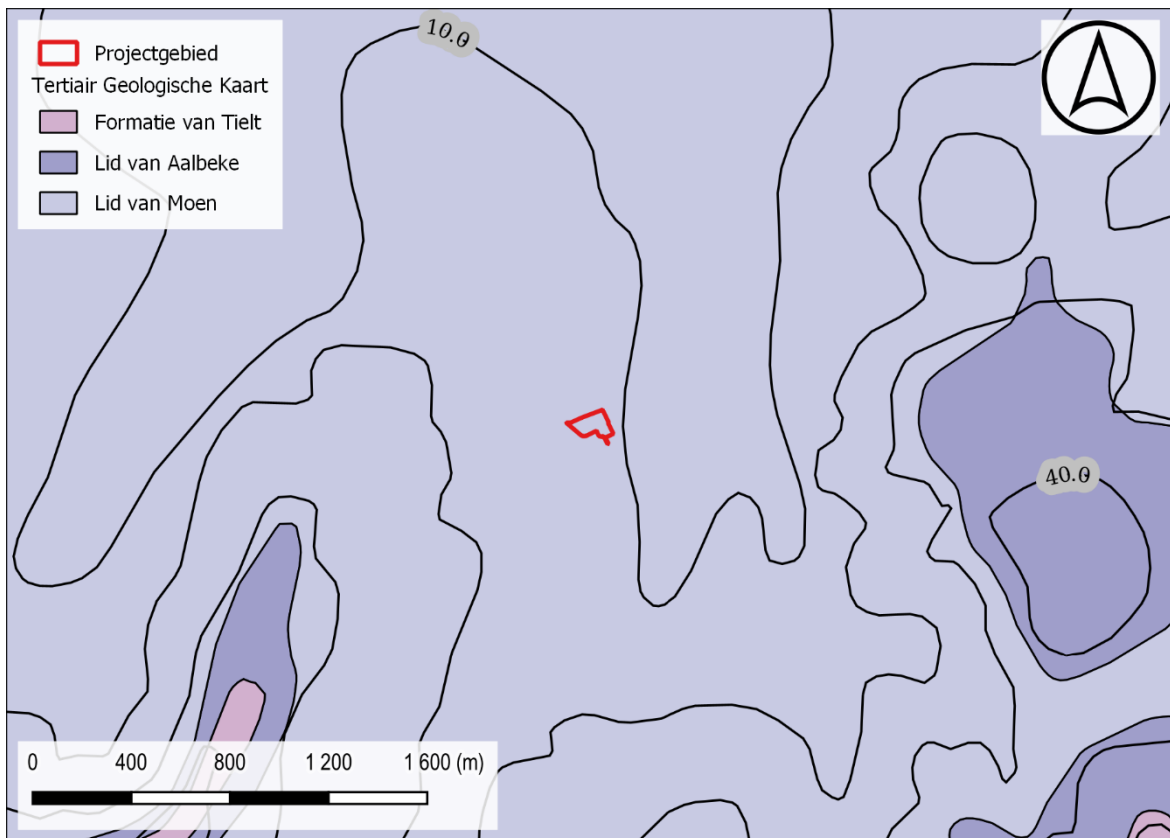
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

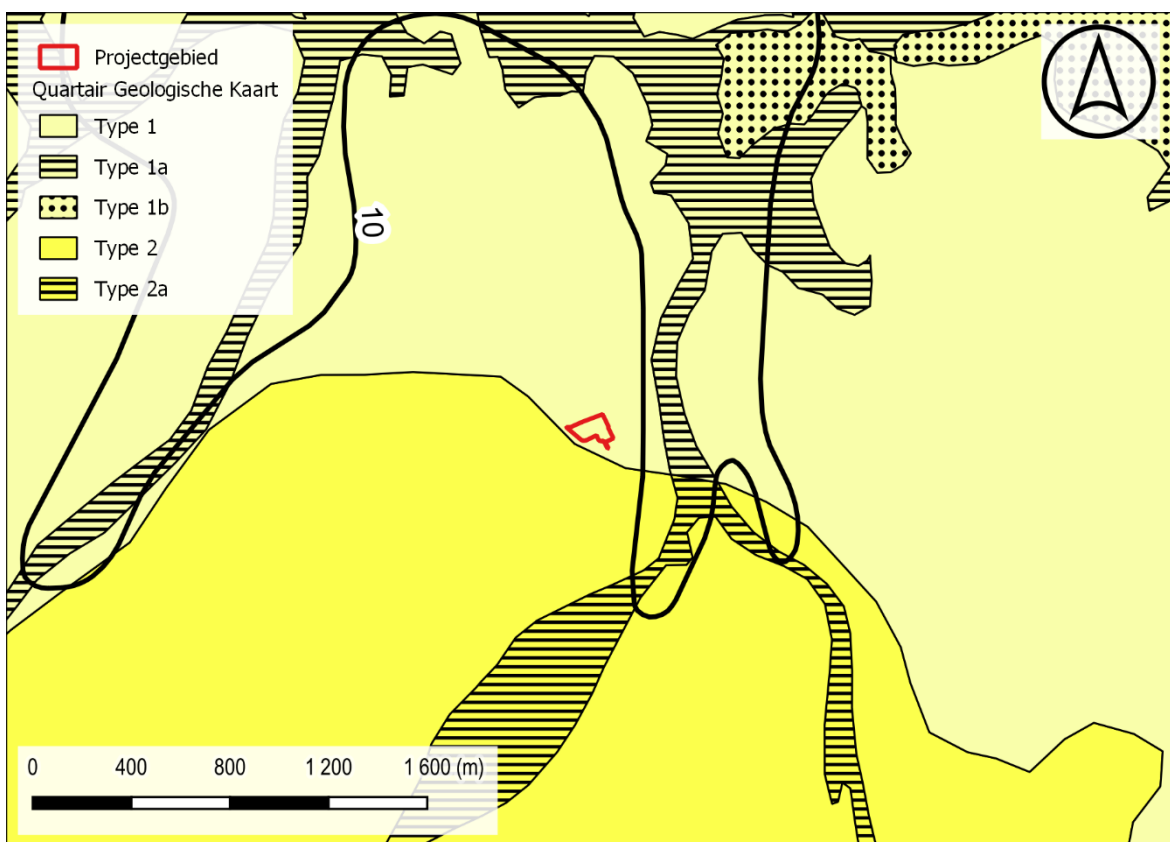
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

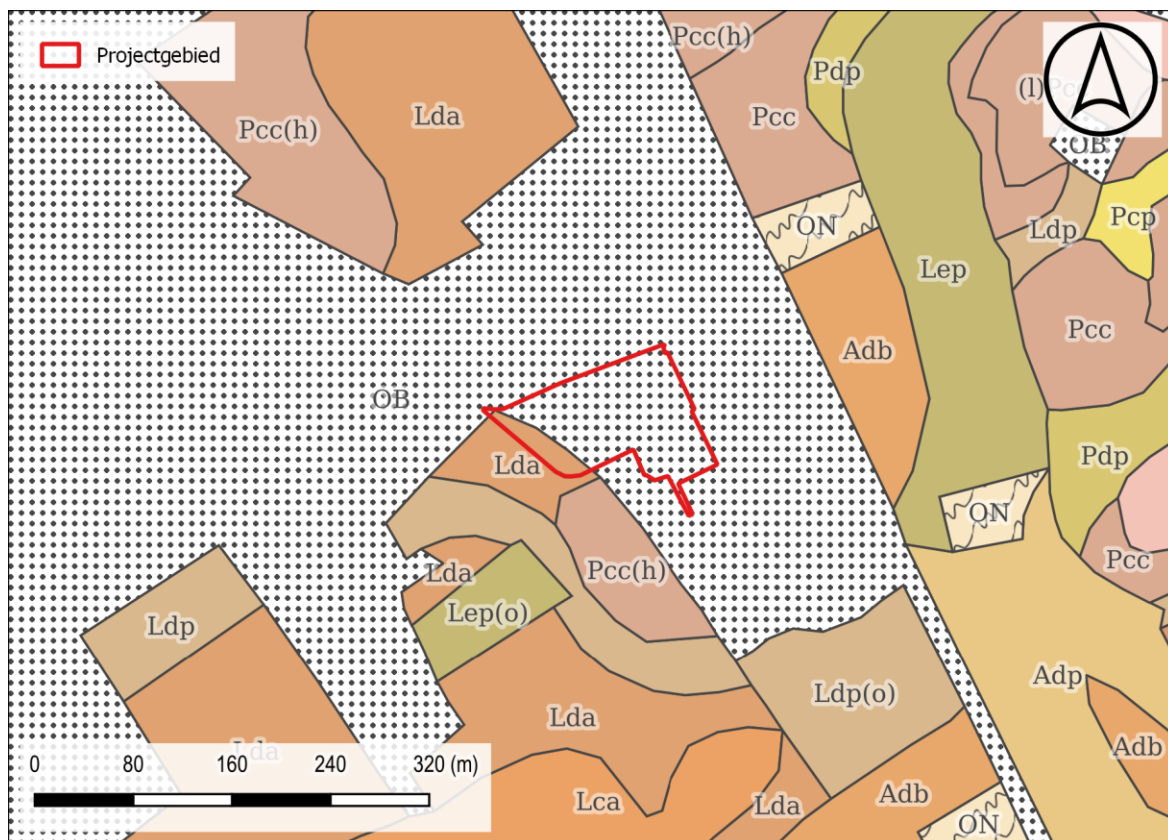
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

1.2.2 Historisch kader

Door de vruchtbare bodem en de ruimtelijke ligging van Zwevegem tussen de Schelde en de Leie kent het gebied een vroege menselijke bewoning. Op het grondgebied van Zwevegem zijn silexfragmenten geattesteerd, die teruggaan tot het Mesolithicum. Gedurende de Romeinse periode maakt Zwevegem deel uit van de *Civitas Menapiorum* met als hoofdstad Kassel. Ter hoogte van een heuvel gelegen tussen de Vandevenne-, Hinne- en Harelbeekstraat trof Ph. Despriet vier Romeinse brandrestengraven aan.

Zwevegem wordt voor het eerst vermeld in 1063 als *Sueuegehem*. In de 12de eeuw bestaat er reeds een Romaanse kerk, waarvan enkel de onderbouw van de toren bewaard is gebleven. Gedurende het Ancien Régime behoort Zwevegem administratief tot de Kasselrij van Kortrijk – Roede van Harelbeke. Over het grondgebied van de gemeente waren een 40-tal heerlijkheden verspreid, waarvan de heerlijkheden ter Kerken en Ten Kastele de belangrijkste waren. Historisch-cartografische indicatoren wijzen effectief op verspreide hoevebouw binnen het huidig grondgebied van de gemeente. De bevolking heeft gedurende de 14de eeuw veel te lijden onder oorlogsgeweld, ziektes en misoogsten en ook tijdens de godsdiensttroebelen van de Tachtigjarige oorlog (1568-1648) blijft de bevolking niet gespaard. Getuige hiervan is dat in 1585 slechts 17 procent van het landbouwooppervlakte wordt bezaaid. De ganse streek wordt regelmatig geplunderd omwille van de onmiddellijke nabijheid van de strategisch belangrijke forten Avelgem en Outrijve. Ook tijdens de Negenjarige Oorlog wordt Zwevegem zwaar getroffen. In 1691 wordt een Frans garnizoen ingelegerd in het Kasteel van Zwevegem en in 1695 richten de Fransen een verdedigingslinie op dwars door de parochie, als onderdeel van een defensieve linie gericht tegen de invallen en invasies vanuit de Spaanse Nederlanden. Dit is het zogenaamde Pré-carré verdedigingssysteem van Vauban.

Na de Spaanse Successieoorlog kennen de Oostenrijkse Nederlanden in de 18de eeuw een periode van relatieve welvaart, wat zich onder andere uitdrukt in de uitbreiding van het wegennet en een verhoogde bouwactiviteit. In 1765 wordt de steenweg tussen Kortrijk en Oudenaarde via Zwevegem aangelegd. De eerste periode van de Belgische onafhankelijkheid (1815-1830) wordt gekenmerkt door een zware plattelandscrisis, onder andere door de misoogst van aardappelen in 1845. De daaropvolgende hongersnood, economische recessie en hongersnood lijden tot een bevolkingsstagnatie en als reactie hierop worden verschillende weef- en kantscholen opgericht. Gedurende de tweede helft van de 19de eeuw stijgt het bevolkingsaantal binnen de gemeente aanzienlijk, hoewel de industriële revolutie er zich pas langzaam op gang trekt. De streek wordt getekend door latente werkloosheid en overbevolking, die in stand wordt gehouden door het grote aantal geboorten. De bevolking vindt haar bestaansmiddelen voornamelijk in de landbouw, aangevuld met thuisweven. De economische ontsluiting van de gemeente wordt gestimuleerd door de uitbreiding van het wegennet, het uitgraven van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1861 en de aanleg van de spoorweglijn Kortrijk-Ronse, die de verbinding met het Waalse kolenbekken verbetert. In het laatste kwart van de 19de eeuw worden de eerste fabrieken opgericht. Vanaf 1900 zet de industrialisering zich volledig door en worden tal van weverijen opgericht. Hierbij ontwikkelt de gemeente zich tot een belangrijk textiel- en metaalverwerkend centrum in Zuid-West-Vlaanderen. Na WO I groeit Zwevegem uit tot een nijverheidsgemeente.²

² Agentschap Onroerend Erfgoed

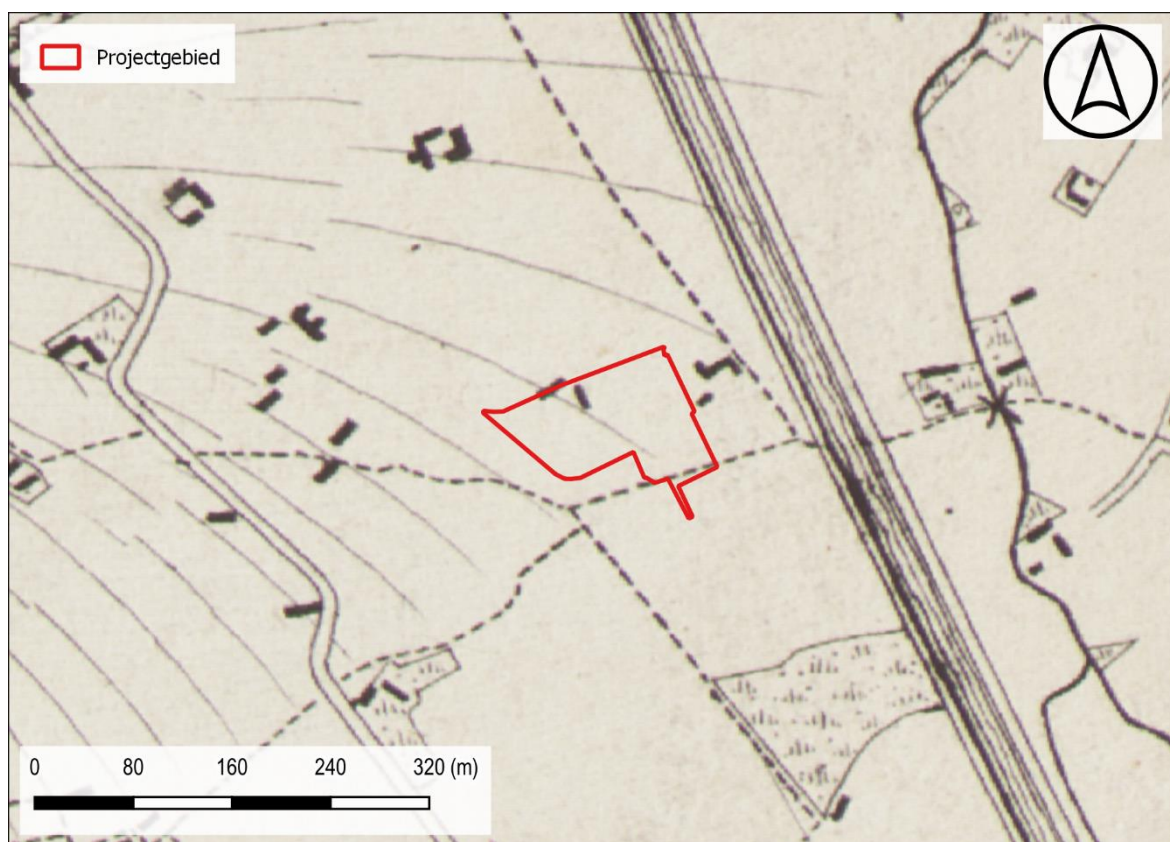
De Ferrariskaart geeft bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Het betreft een samenstel van 2 gebouwen in L-configuratie omgeven door een moestuin en akkerlandpercelen. Ten zuiden van het projectgebied is een smalle voetweg afgebeeld.

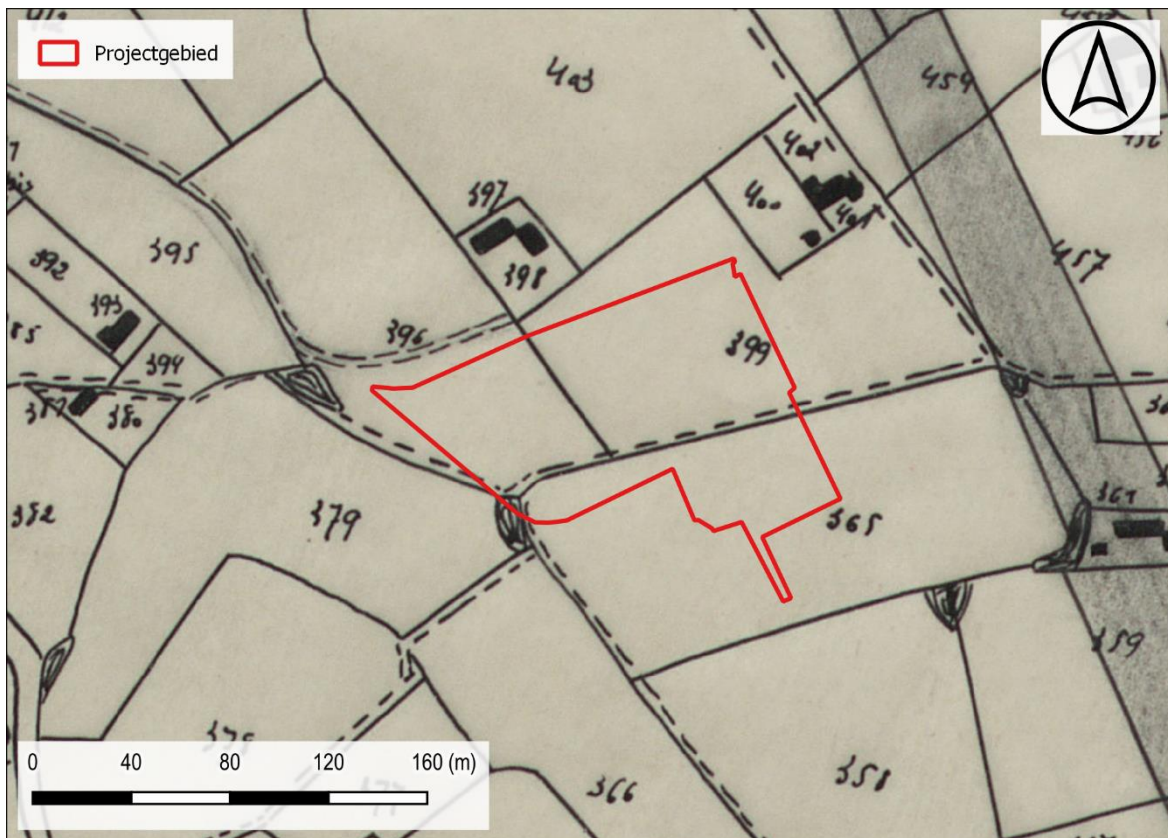
Op de 19^e-eeuwse kaarten is de bebouwing binnen de projectgrenzen verdwenen. De voetweg snijdt het projectgebied aan van west naar oost. Binnen de projectgrenzen is een bescheiden waterpartij waar te nemen. Op de Vandermaelenkaart is voor het eerst het Kanaal Bossuit-Kortrijk weergegeven. Dit kanaal dat de Schelde met de Leie verbindt, werd uitgegraven tussen 1858 en 1860.

Bepalend voor het projectgebied is de inrichting van een elektriciteitscentrale in 1913. Het complex omvat machines, een ketelhuis, werktuigen, gebouwen met een woon-of bedrijfsfunctie. Het betreft hier een voorbeeld van een oude elektriciteitscentrale waarvan de administratieve en andere functionele gebouwen zoals een atelier, woningen en andere bedrijfsgebouwen eveneens nog bewaard zijn. Het complex is beschermd als monument omwille van de historische en industrieel-archeologische waarde. Binnen de projectgrenzen situeren zich een ruim aantal gebouwen die toebehoren tot dit complex.

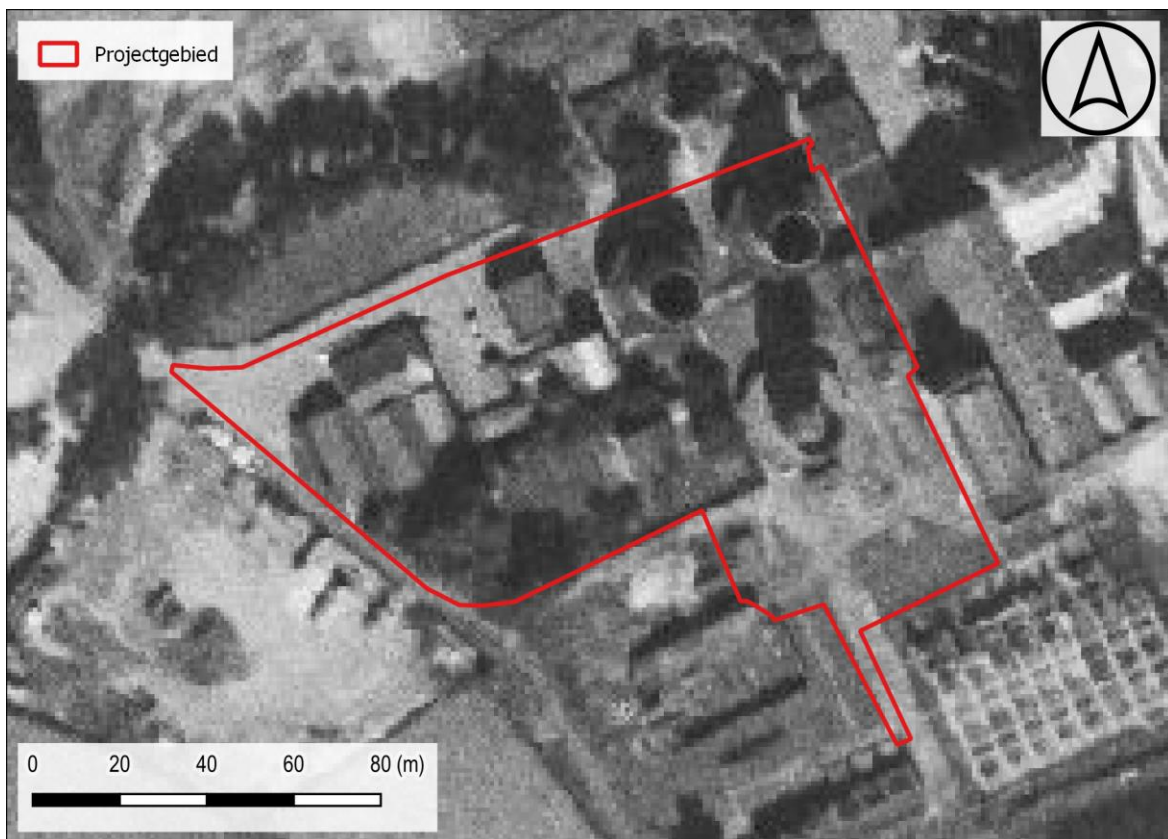

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

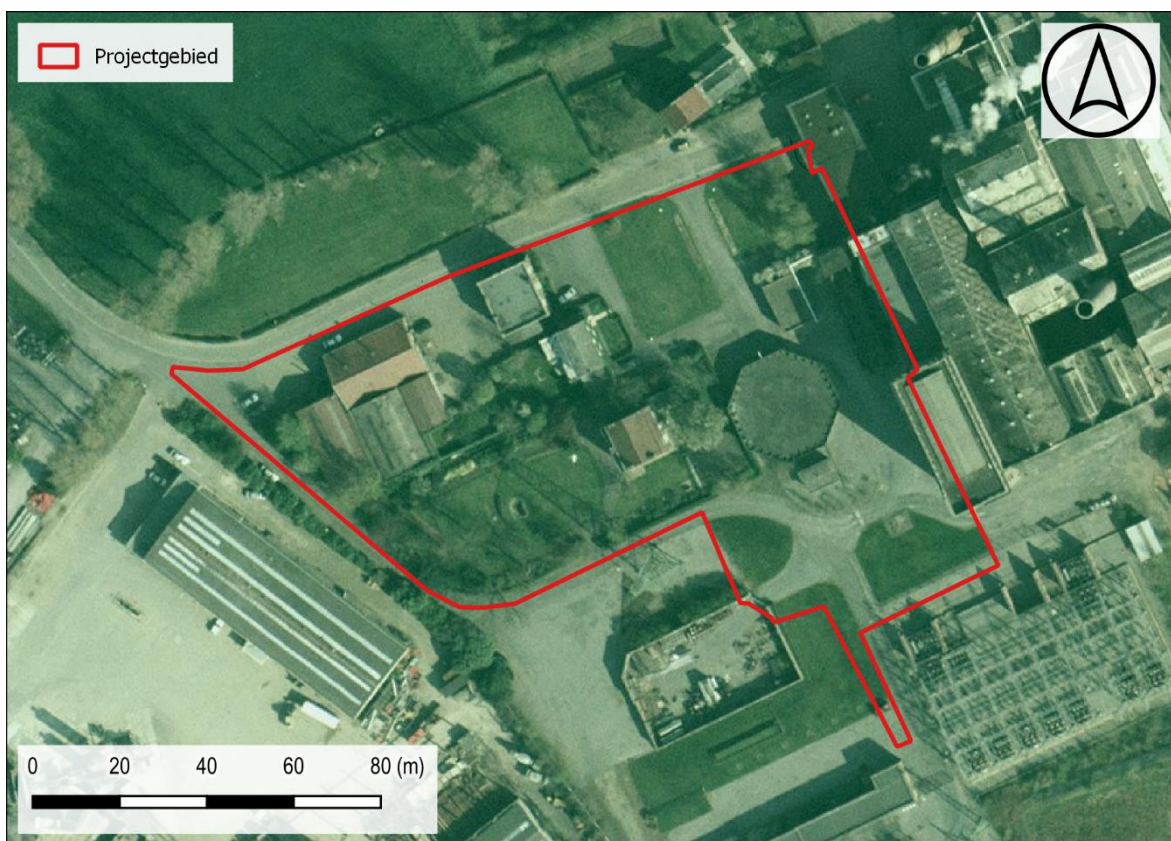
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

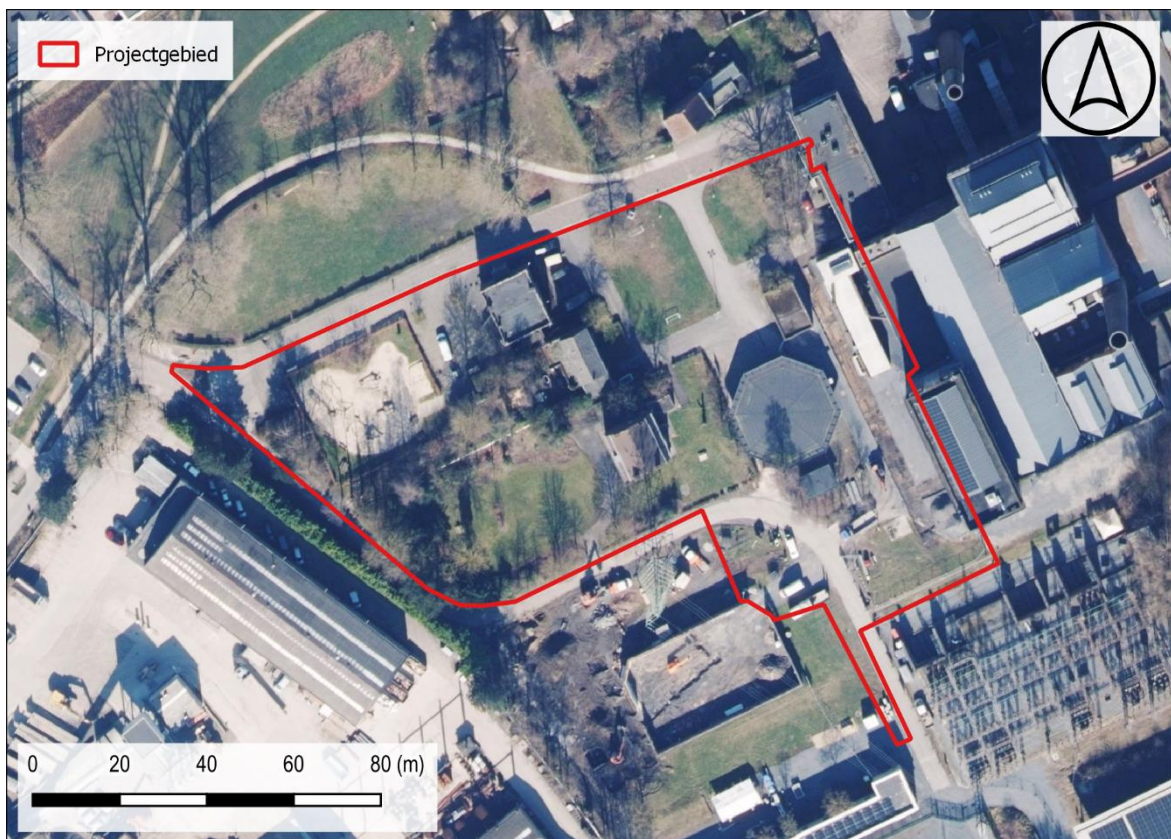
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

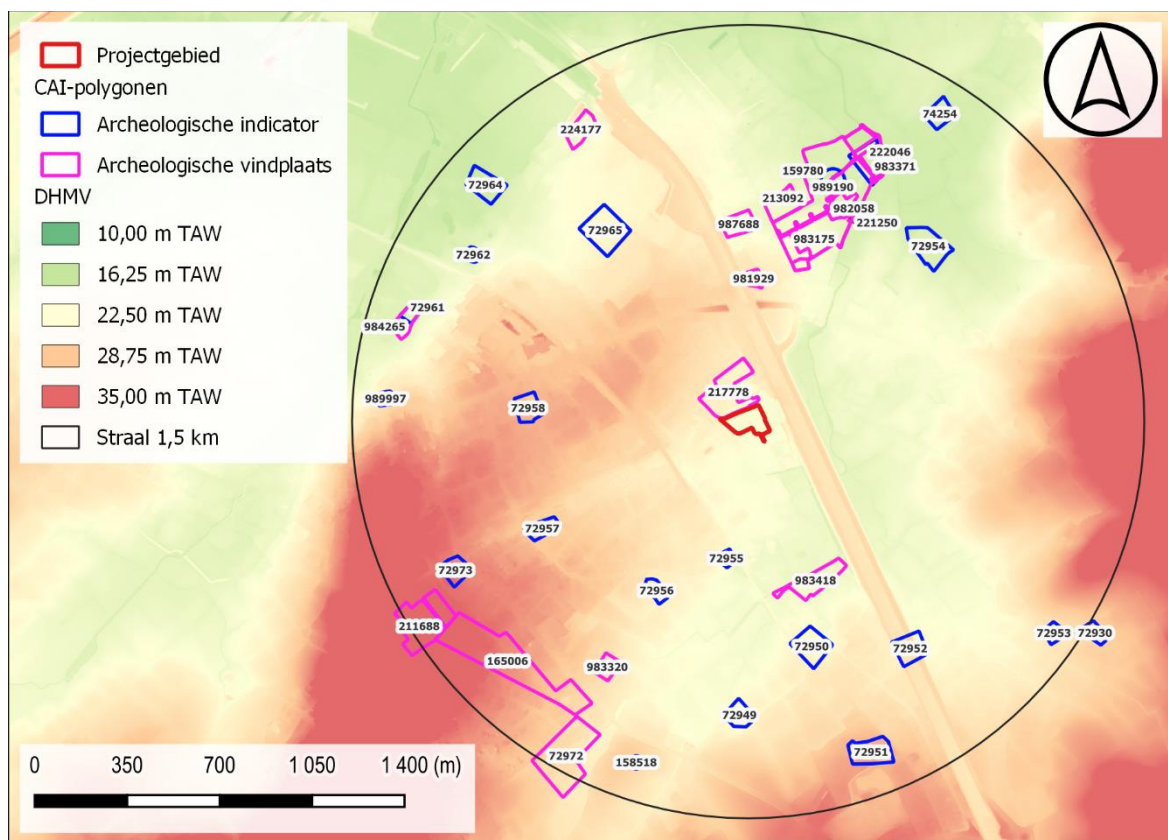

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In 2017 is naar aanleiding van een woonproject en de aanleg van een park in opdracht van gemeente Zwevegem een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, net ten noordwesten van het projectgebied. Er zijn tijdens dit onderzoek enkele greppels en een tweetal kuilen aangetroffen, die zwaar verstoord bleken te zijn door het intensieve gebruik van het terrein als industriegebied. De meeste sporen waren relatief ondiep bewaard en sterk onderhevig geweest aan natuurlijke processen, waardoor de sporen slechts zeer vaag konden afgelijnd worden.³

Bij archeologisch onderzoek in de ruimere omgeving werden voornamelijk off-site relicten aangesneden die wijzen op bewoning tijdens de ijzertijd en Romeinse periode. Dit betreft verspreide veldgraven, greppelsystemen en kuilen. Tevens werden in de omgeving enkele veldprospecties en metaaldetecties uitgevoerd, hierbij is materiaal gerecupereerd uit het mesolithicum en neolithicum, evenals de vroege middeleeuwen. Daarnaast wijst het groot aantal cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves die zijn opgenomen in de CAI op een vrij intensieve agrarische exploitatie van de omgeving tijdens de middeleeuwen. Hoewel fragmentair, wijzen de gegevens op menselijke aanwezigheid rondom het projectgebied sinds de steentijden.

Figuur 22: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

³ Hertogs S. en Baeyens N., 2017. *Archeologienota Zwevegem Transfo I Verslag van Resultaten*, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

I. Vindplaatsen

72972	Controle van werken (2007) Neolithicum: oppervlaktevondsten Late middeleeuwen: site met walgracht - bewoningsfase van ca. 1450 tot 1850 - Kernburcht in Doornikse kalksteen en baksteen. In een jongere fase vonden verbouwingen plaats in baksteen. Er werd vondstenmateriaal uit de periode 1300 tot 1800 gevonden. Bron: Despriet P. 2008, Zwevegem: middeleeuwse burcht, in: Zuid-Westvlaamse opgravingen 2007. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 67, pp. 42-43
159780	Mechanische prospectie (2012) Nieuwe tijd: greppels, kuilen, paalsporen, terracottadrainagebuizen, muurresten; het gaat wellicht om restanten van de voormalige bewoning ten westen van het terrein. Bron: Reyns N. & Van Celst M. 2012, Archeologisch vooronderzoek Zwevegem - Stedestraat, Rapporten All-Archeo bvba 068.
165006	Mechanische prospectie (2013) Nieuwe tijd: perceelsgracht Bron: Pieters T. 2013: Archeologisch vooronderzoek Zwevegem Bellegemstraat, Ruben Willaert Archeologisch Rapport 45, Sijsele.
211688	Mechanische prospectie (2015) Nieuwste tijd: verspreide sporen zonder materiaal Bron: Vander Ginst V., Smeets M. 2015: Het archeologisch vooronderzoek aan de Oude Bellegemstraat te Zwevegem, Archeo-rapport 305, Kessel-Lo.
213092	Mechanische prospectie (2015) Nieuwe tijd: perceelsgrachten en kuilen Bron: Van der Dooren L., Demoen D. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Zwevegem - Stedestraat, Baac Vlaanderen Rapport 171, Gent.
217778	Mechanische prospectie (2017) Tijd het vooronderzoek met ingreep in de bodem zijn er enkele antropogene sporen aangetroffen. Het betreft enkele noordwest-zuidoost georiënteerde greppels en één NNO-ZZW georiënteerde greppel. Verder werden er ook twee kuilen aangetroffen. Aangezien er geen aardewerk of ander dateerbaar vondstmateriaal werd aangetroffen, is het niet

	mogelijk om de sporen dateren. Daarnaast zijn er geen bewijzen gevonden die aantonen dat de sporen aan een structuur toebehoren. Bron: Sarah Hertoghs en Nathalie Baeyens 2017. Archeologienota Zwevegem, Transfo: Verslag van Resultaten
222046	Mechanische prospectie (2018) Volle middeleeuwen: brede en diepe cirkelvormige gracht, waarbinnen sporen en lagen zijn gelegen. De gracht is voornamelijk uitgegraven in de alluviale afzettingen die op het terrein aanwezig zijn. Bron: L. Ryckebusch, M. Van de Vijver, B. Vermeulen, N. Vanholme 2018. Aanleg bufferbekken Slijpebeek - Zwevegem Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek. Verslag van resultaten Bureauonderzoek - 2017G34, Proefsleuvenonderzoek - 2017I108.RAAP België BVBA
224177	Mechanische prospectie (2018) Late middeleeuwen: gracht en ploeglaag/cultuurlaag Bron: Bot B. & Slabbinck F. 2018: Deerlijkstraat (Zwevegem, West-Vlaanderen). Rapportering prospectie. Nota Verslag van de resultaten. URI : https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/7660
981929	Mechanische prospectie (2021) Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd slechts 1 archeologisch spoor aangetroffen in het plangebied, het betreft een greppel met onbepaalde datering. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen tijdens het onderzoek Bron: ACKE B., BRACKE M. & WYNS G. 2021: Nota Zwevegem Otegemstraat. A&B archeologie, Moerbeke-Waas.
982058	Mechanische prospectie (2019) Romeinse tijd: brandrestengraf Late middeleeuwen: Er werden vijf (houtskool)meilers aangetroffen Nieuwe tijd: vestoring WO I: munitiekistje Bron: DE SMAELE B. & PIETERS H. 2020: Nota Vooronderzoek Zwevegem, Stedestraat: Verslag van Resultaten. Hembyse Rapport I 333, Gent
983175	Opgraving (2020) Op basis van het vooronderzoek werd een geïsoleerd brandrestengraf geselecteerd voor vervolgonderzoek. Rondom dit spoor werd een zone van ca. 600 m² opgegraven, waarbij geen andere sporen werden aangetroffen. Het graf betrof dus een geïsoleerde structuur spoor waarin

	in een nis 2 recipiënten in aardewerk konden worden gerecupereerd. Deze vondsten, samen met de resultaten van 14C datering, natuurwetenschappelijk onderzoek, dateren het graf in de Romeinse periode (1ste tot 2de eeuw). Bron: Lefere, M., Vanhecke, I., Vanbrabant E. 2021: Stedestraat (Zwevegem, West-Vlaanderen). Archeologische opgraving deel 2: eindrapport: verslag van de resultaten, Sint-Michiels-Brugge.
983320	Opgraving (2021) De noordelijke (en grootste) zone van het plangebied kan vermoedelijk gedateerd worden in de late ijzertijd-Romeinse periode. Het betreft enkele greppels, paalkuilen en de mogelijke rootkuil. De greppels maken mogelijk deel uit van een ferme indigène. De zone van de opgraving liet niet toe hierover verdere uitspraken te doen aangezien geen duidelijk woonerf naar voren kwam. Als het woonerf effectief aanwezig is, kan deze mogelijk in naburige percelen aan het licht komen. Erfgreppels werden namelijk niet enkel gebruikt om het woonerf te omringen, maar ook om bijhorende percelen in te richten in het landschap. Opvallend is de vondst van een grote aardewerkconcentratie in de onderste laag van de mogelijke rootkuil. De aardewerkconcentratie omvatte fragmenten van een midden-Romeinse beker in importaardewerk aangetroffen. In de kleine, zuidelijke zone van het terrein werd de houtskoolmeiler, die tijdens het vooronderzoek aangesneden werd, verder onderzocht. Zoals reeds verwacht op basis van de vorm en grootte van het spoor kon de houtskoolmeiler in de volle middeleeuwen gedateerd worden op basis van een 14C-datering. Bron: SAELENS D. & VAN DER DOOREN L. 2021: Eindverslag opgraving Zwevegem, Avelgemstraat
983371	Opgraving (2021) Middeleeuwen: restanten van een site met walgracht Nieuwe tijd: pistoletkogel Bron: Van Quathem K., Pince, P. & Vanholme, N. 2021: Aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied aan de Slijpebeek te Zwevegem. Onderzoek van een site met walgracht. Eindverslag – 2018F161, Eke.
983418	Mechanische prospectie (2021) Er werden geen sporen aangetroffen op het colluvium (vlak 1). Op het tweede vlak (Bt-horizont) werden 17 spoornummers uitgedeeld. Na het couperen van 8 van deze sporen, bleken deze allen natuurlijk van aard te zijn. Bron: VAN EYCK B. & VERRIJCKT J. 2022: Nota landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuven Zwevegem, Ellestraat 83: Verslag van Resultaten, Rapport Nr. 0879, Beerse.

984265	Mechanische prospectie (2015) Het archeologisch onderzoek leverde een beperkt aantal sporen op. Langs noordelijke zijde werden de funderingsresten, alsook enkele uitbraaksporen van de hoeve teruggevonden. Alle sporen worden gedateerd eind 19de – 1ste helft 20ste eeuw. Geen enkel spoor leverde aanwijzingen op voor een oude datering. Bron: Vanhoutte, C. 2017: Archeologische prospectie Zwevegem Bekaertstraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Rapport 2017/33, Ingelmunster.
987688	Mechanische prospectie (2023) Er werden twee sporen aangetroffen waarvan één zeker antropogeen is: een greppel gevuld met verbrande leem zonder dateerbare vondsten. Een tweede spoor was een 2 meter brede greppel of geul met een komvormige insteek tot 80 cm, met drie sedimentatiefasen. Er werd een grijze scherf met radstempelsversiering in aangetroffen. Mogelijk is dit een erosiegeul. Bron: De Smaele, B. & Pieters, H., 2023. Nota van het uitgesteld vooronderzoek op de Kappaertsite te Zwevegem, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 267, Gentbrugge

II. Indicatoren

72930	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72949	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72950	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72951	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72952	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72953	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72954	Indicator cartografie

	Late middeleeuwen: site met walgracht
72955	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72956	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72957	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72958	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72961	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72962	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72964	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72965	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72967	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72973	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
74254	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
158518	Veldprospectie (2007) Laat-neolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
221250	Veldprospectie

	Nieuwe tijd: aardewerk
989190	Erfgoedonderzoek Grootschalig onderzoek werd uitgevoerd naar een verdwenen walgrachtsite, dat slechts heel kortstondig tijdens de 13de eeuw bewoond werd, in de omgeving van de Slijpbeek, ter hoogte van de Constant Permekestraat, Zwevegem. De site bevindt zich 120 m ten noorden van de Slijpmolen, reeds vermeld in 1589, maar waarschijnlijk al vroeger in gebruik.
989997	Indicator cartografie 16^e eeuw: kerk en kerkhof

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de uitbraak van bestaande verharding en de aanleg van nieuwe verharding en paden op een terrein aan de Transfostraat 17-40 te Zwevegem. Het volledige plangebied heeft een oppervlakte van ca. 11 924 m² en wordt ingenomen door het gebouwenbestand van een herbestemde voormalige elektriciteitscentrale. Heden heeft deze voormalige centrale een socio-culturele functie. De geplande werken omvatten de uitbraak van bestaande verharding over een oppervlakte van ca. 2420 m². Vervolgens wordt over een oppervlakte van ca. 1550 m² nieuwe verharding en paden aangelegd. Voor deze ingreep dient een diepte van ca. 50 cm onder het bestaande maaiveld gerekend worden.

Zwevegem is gelegen op het Schelde-Leie interfluvium. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de overgang tussen een uitloper van de Vlaamse Ardennen in het westen en de vallei van de Lettenhofbeek/Slijpbeek in het oosten. Net ten zuiden van het onderzoeksgebied stroomt de Kouterbeek. Een 50-tal meter ten oosten van het onderzoeksgebied loopt het Kanaal KortrijkBossuit, dat een verbinding vormt tussen de Leie en de Schelde. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer waarbij eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen rusten op de afzettingen van het Tertiair. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied zeer beperkt informatie weer. De bodem in het westen van het plangebied bestaat uit matig natte zandleem. De locatie, op de contactzone tussen verschillende biotopen, moet ongetwijfeld gunstig geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars. Op het DHMV is te zien dat de zuidwestelijke hoek van het terrein merkbaar lager gelegen is.

Op het cartografisch materiaal is een relatief open en landelijke omgeving te zien. Op de Ferrariskaart is ter hoogte van het plangebied een hoeve afgebeeld die bestaat uit 2 structuren. Ook zijn rondom het plangebied meerdere niet-omwalde hoeves te herkennen. De rest van het terrein is ingekleurd als akkerland. Op het 19e-eeuwse, nauwkeuriger, kaartmateriaal is te zien dat deze hoeve zich waarschijnlijk net ten noorden van het plangebied bevond. Op zowel de Atlas der Buurtwegen en de Popp-kaart zijn in de zuidwestelijke hoek van het terrein één of meerdere waterpartijen weergegeven. Naar alle waarschijnlijkheid kan de lokale depressie hierdoor verklaard worden. Binnen de orthofotosequentie is te zien hoe het terrein vroeger deel uitmaakte van de voormalige elektriciteitscentrale van Zwevegem. Op het oudste luchtbeeld zijn in de noordoostelijke hoek van het terrein nog koeltorens te zien die duidelijk zijn gesloopt op het beeld van de jaren '80. Op de jongere luchtbeelden is geen wezenlijke verandering inzake de gebouwconfiguratie. In 2004 wordt beslist de centrale niet langer te gebruiken en te herbestemmen.

Direct ten noorden van het plangebied werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden echter geen archeologisch relevante sporen aangesneden die wijzen op oudere bewoning. Bij archeologisch onderzoek in de ruimere omgeving werden voornamelijk off-site relictten aangesneden die wijzen op bewoning tijdens de ijzertijd en Romeinse periode. Dit betreft verspreide veldgraven, greppelsystemen en kuilen. Aan de Avelgemstraat ten zuidwesten van het plangebied werden de resten van een inheemse boerderij uit de late ijzertijd of vroege Romeinse periode in kaart gebracht. De eigenlijke kern van de nederzetting werd echter niet aangesneden. Wel werd er een mogelijke rootkuil in kaart gebracht die wijst op de verwerking van vlas. Naast deze prospecties met ingreep in de bodem werden in de omgeving enkele veldkarteringen en metaaldetecties uitgevoerd,

hierbij is materiaal gerecupereerd uit het mesolithicum en neolithicum, evenals de vroege middeleeuwen. Daarnaast wijst het groot aantal cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves die zijn opgenomen in de CAI op een vrij intensieve agrarische exploitatie van de omgeving tijdens de (late) middeleeuwen. Hoewel fragmentair de gekende waarden eerder fragmentair zijn, wijzen ze wel op menselijke aanwezigheid rondom het projectgebied sinds de steentijden.

Hoewel in de omgeving van het plangebied zeer zeker uitgegaan kan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt een doorlopend onderzoekstraject in dit geval als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Te ontharden zones weergegeven op de meest recente luchtopnames (Bron: Geopunt).	7
Figuur 5: Nieuwe verharding weergegeven op de meest recente luchtopnames (Bron: Geopunt).	8
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	16
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	19
Figuur 22: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	20

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

